

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 19.6.2009
KOM(2009) 269 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Gennemførelse, resultater og generel evaluering af det europæiske år for lige
muligheder for alle 2007**

{SEC(2009)781}

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	3
1.1.	Hvad er formålet med denne meddelelse?	3
1.2.	Baggrunden for det europæiske år og formålet hermed.....	3
2.	Gennemførelse	4
2.1.	Gennemførelse af det europæiske år på nationalt plan	5
2.2.	Gennemførelse af det europæiske år på EU-plan.....	7
3.	Erfaringer og bæredygtighed.....	9
3.1.	I deltagerlandene	9
3.2.	På EU-niveau	10
4.	Konklusion	13

1. INDLEDNING

1.1. Hvad er formålet med denne meddelelse?

I 2006 bekræftede Rådet og Europa-Parlamentet på ny deres overbevisning om, at ikke-forskelsbehandling er et af EU's grundlæggende principper, ved at gøre 2007 til *det europæiske år for lige muligheder for alle* (herefter "det europæiske år"). Meningen med det europæiske år var at skabe øget opmærksomhed om retten til et liv uden forskelsbehandling på grundlag af de mange rettigheder og pligter i fællesskabsdirektiverne, og om behovet for at udvikle værktøjer på EU-plan og i medlemsstaterne med henblik på at skabe reel lighed.

I henhold til afgørelsen om det europæiske år¹ skal denne meddelelse gøre rede for resultaterne og den samlede evaluering af, hvorvidt målsætningerne blev nået, og gennemgå resultaterne med henblik på at undersøge, om de er bæredygtige.

Meddelelsen fokuserer på:

- de underliggende udfordringer og tilsvarende målsætninger, som det europæiske år skulle opfylde
- det europæiske års praktiske og finansielle gennemførelse på grundlag af den uafhængige evalueringsrapport² og med kravene i afgørelsen for øje og
- bæredygtige resultater som følge af det europæiske år i medlemsstaterne og på EU-plan med henblik på at vurdere, hvorledes disse kan anvendes i bestræbelserne på at tackle de store udfordringer, EU står overfor.

1.2. Baggrunden for det europæiske år og formålet hermed

a) Udfordringerne

Ideen til et europæisk år for lige muligheder for alle blev lanceret af Kommissionen som led i en rammestrategi³ til bekæmpelse af forskelsbehandling, som pegede på udfordringerne med at videreudvikle EU's tilgang til ikke-forskelsbehandling, jf. nedenfor.

Lovgivning

De direktiver⁴, der er blevet vedtaget siden 2000 på grundlag af traktatens artikel 13⁵, har omfattet store fremskridt, men kun et begrænset udsnit af befolkningen var opmærksomme på

¹ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 771/2006/EF af 17. maj 2006 om det europæiske år for lige muligheder for alle (2007) - mod et retfærdigt samfund (EØS-relevant tekst) (EUT L 146 af 31.5.2006, s. 1).

² Løbende evaluering af det europæiske år for lige muligheder for alle 2007 - <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=483&furtherNews=yes>.

³ "Ikke-forskelsbehandling og lige muligheder for alle: en rammestrategi", KOM(2005) 224.

⁴ Rådets direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse (EFT L 180 af 19.7.2000, s. 22), 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv (EFT L 303 af 2.12.2000, s. 16) og 2004/113/EF af 13. december 2004 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med adgang til og levering af varer og tjenesteydelser (EUT L 373 af 21.12.2004, s. 37).

deres rettigheder og pligter. Desuden manglede aktører som f.eks. advokater, ngo'er og arbejdsmarkedets parter, som spiller en stor rolle i arbejdet med at assistere ofre og bistå ved den praktiske gennemførelse af direktiverne, ofte kendskab til direktiverne og havde ikke den fornødne kapacitet.

Politik

Direktiverne sikrede den formelle ret til ikke-forskelsbehandling, men der var stadig mange strukturelle hindringer, som bl.a. omfattede dybt forankrede stereotype forestillinger af grupper, som risikerer forskelsbehandling, og disse gruppers manglende deltagelse. Hvor disse hindringer var blevet nedbrudt, var tilgangen begrænset til de enkelte former for forskelsbehandling, selvom der var en stadig mere udbredt forståelse for, at dette ikke afspejlede enkeltpersoners virkelighed. Da mange af udfordringerne og tilgangene til at bekæmpe dem var fælles for de mange forskellige former for forskelsbehandling, kunne der med fordel anvendes en tilgang baseret på fælles analyser og dialoger. Sidst, men ikke mindst, var der en udbredt følelse af, at EU kunne bidrage yderligere i arbejdet med at indsamle og formidle god praksis til at nedbryde disse komplekse strukturelle hindringer.

b) Det europæiske år og udfordringerne

I afgørelsen om det europæiske år blev det besluttet at imødegå udfordringerne på fire områder, nemlig "Rettigheder" (svarende til de lovgivningsmæssige udfordringer), "Repræsentation", "Anerkendelse" og "Respekt" (svarende til de politiske udfordringer). Parlamentet og Rådet formulerede desuden følgende tre principper for gennemførelse, som beskrives mere fyldestgørende i næste afsnit:

- alle former for forskelsbehandling bekæmpes i lige høj grad med fokus på mangeartet forskelsbehandling og en forpligtelse til at integrere kønsaspektet i alle aktiviteter
- decentraliseret gennemførelse gennem nationale planer og foranstaltninger, der tager hensyn til nationale, regionale og lokale forskelle
- inddragelse af civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter.

Resultaterne af det europæiske år skal derfor evalueres i lyset af disse mål og principper (afsnit II) og i betragtning af deres bæredygtighed (afsnit III).

2. GENNEMFØRELSE

I dette afsnit evalueres gennemførelsen af det europæiske år i medlemsstaterne og på EU-niveau på grundlag af en ekstern evaluering⁶. I bilaget findes supplerende oplysninger og data.

⁵ Artikel 13 blev indsat i EF-traktaten med Amsterdamtraktaten og giver Fællesskabet beføjelse til at træffe hensigtsmæssige foranstaltninger til at bekæmpe forskelsbehandling på grund af køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.

⁶ Evalueringen blev foretaget af Rambøll Management AS og omfattede 10 landes casestudier for Belgien, Danmark, Finland, Irland, Litauen, Polen, Rumænien, Slovakiet, Spanien og Det Forenede Kongerige, samt fire tematiske rapporter med fokus på, hvordan tre former for forskelsbehandling (alder, race/etnisk oprindelse og seksuel orientering) og integrering af kønsaspektet var blevet behandlet overordnet set i samtlige foranstaltninger og aktiviteter i det europæiske år for lige muligheder for alle.

2.1. Gennemførelse af det europæiske år på nationalt plan

a) Det europæiske år i tal

Konkrete foranstaltninger

Der blev gennemført i alt **434 foranstaltninger** i de **30 deltagerlande**⁷. Antallet og omfanget af foranstaltningerne varierede betydeligt, fra tre i Belgien⁸ til 49 i Frankrig⁹. Heraf skabtes ca. **1 600 resultater**¹⁰, som bestod af over 1 000 møder og arrangementer, ca. 440 landsdækkende kampagner og mere end 120 studier og undersøgelser. Forskelsbehandling på grund af race/etnisk oprindelse (61 % af alle foranstaltninger) og på grund af køn (62 %) blev oftest behandlet. Desuden blev der givet "moralsk" støtte¹¹ til yderligere **1 700** aktiviteter, som opfyldte målene for det europæiske år.

Der blev indgivet mange anmodninger om at anvende logoet og andre materialer fra det europæiske år, hvilket var en klar antydning af årets merværdi. Næsten samtlige endelige aktivitetsrapporter indeholdt bemærkninger om betydningen af de foranstaltninger, der gav moralsk støtte, og Cypern, Italien, Malta, Polen, Portugal og Rumænien lagde især vægt på disse foranstaltninger.

Projektledere og partnere

I alt ca. 1 000 projektledere og partnere¹², hvoraf de fleste var nationale myndigheder (42 %), ngo'er (25 %) eller andre organisationer¹³ (20 %), var involverede i gennemførelsen af de 434 centrale aktiviteter.

Gennemførelse og målgrupper

Foranstaltningerne (75 %) blev hovedsagelig gennemført på nationalt niveau og i mindre grad på regionalt eller lokalt niveau (ca. 30 % hver)¹⁴. Den brede offentlighed var målgruppen for ca. 80 % af de 434 foranstaltninger, civilsamfundet, administrative myndigheder og medier var målgruppen for ca. 50 % og erhvervsledere var målgruppen for ca. 33 %.

Finansiel planlægning og gennemførelse

Parlamentet og Rådet fastsatte et samlet budget for det europæiske år på **15 mio. EUR**, hvoraf 7,65 mio. EUR var afsat til aktiviteter på nationalt niveau. Deltagerlandene skulle bidrage med et beløb svarende til EU-støtten fra offentlige eller private kilder, hvorved det samlede

⁷ EØS-landene (Island, Liechtenstein og Norge) besluttede også at fejre det europæiske år for lige muligheder for alle (og dermed overholde reglerne), hvilket bragte det samlede antal deltagerlande op på 30.

⁸ Oplysningskampagnen i Belgien var den største foranstaltning inden for rammerne af det europæiske år. Den havde et budget på 465 300 EUR og fokuserede på alle seks former for forskelsbehandling, som var omfattet af det europæiske år, i relation til temaerne rettigheder, anerkendelse og respekt.

⁹ Frankrig gennemførte flest foranstaltninger under ledelse af en lang række aktører (overvejende ngo'er), og over halvdelen heraf blev gennemført på lokalt og regionalt niveau.

¹⁰ Kilde: Spørgeskema for nationale gennemførelsesorganer (den endelige evalueringsrapport).

¹¹ Aktiviteter, som var berettiget til at anvende logoet for det europæiske år for lige muligheder for alle, men som ikke modtog EU-støtte.

¹² En række foranstaltninger involverede flere partnere, deraf det høje antal.

¹³ Overvejende universiteter, regionale og lokale myndigheder, virksomheder og arbejdsmarkedsparter.

¹⁴ Summen bliver ikke 100 %, da flere foranstaltninger blev gennemført på flere niveauer.

budget for de 27 medlemsstater blev anslået til 15,30 mio. EUR. Hovedparten af de 30 deltagerlande besluttede at bidrage med et beløb svarende til Kommissionens samfinansiering på 50 %, mens andre besluttede at bidrage med mere end de påkrævede 50 %, hvilket resulterede i et kombineret budgetoverslag på ca. 18,5 mio. EUR.

De endelige udgifter til de 434 foranstaltninger, der blev gennemført på nationalt niveau, udgjorde 15,9 mio. EUR eller 86 % af det oprindelige budgetoverslag.

Samtlige 30 deltagerlande bidrog med et beløb, der mindst svarede til EU-støtten, og den højeste procentsats var på over 57 %. Da omkostningerne var overvurderede og der samtidig var forsinkelser i planlægningsfasen, i foranstaltningernes startfase og i modtagelsen af støtten, havde en række lande færre omkostninger, end de havde budgetteret med: dette modsvarede af supplerende ressourcer fra syv lande.

b) Overholdelse af de centrale gennemførelsesprincipper

Decentralisering og afbalanceret behandling af alle former for forskelsbehandling, som var blandt de principper, der blev lagt til grund for gennemførelsen i afgørelsen om det europæiske år, var afgørende faktorer for det europæiske års succes.

Decentralisering

I afgørelsen om det europæiske år blev det præciseret, at hovedparten af foranstaltningerne skulle decentraliseres. Derfor blev der i hvert af de 30 deltagerlande oprettet et **nationalt gennemførelsesorgan**, som i mange tilfælde var et ministerium. I enkelte tilfælde fik det nationale ligebehandlingsorgan eller ombudsmanden denne opgave. Antallet af medarbejdere varierede fra 15 i Portugal til 1 i Belgien og Norge med i alt 100 medarbejdere, der stod for gennemførelsen af det europæiske år på nationalt niveau.

De nationale gennemførelsesorganer skulle udforme en **national strategi** for gennemførelsen af det europæiske år i **nært samarbejde med civilsamfundet**. Medlemsstaterne blev for første gang anmodet om at opstille deres udfordringer i forbindelse med hver af de seks former for forskelsbehandling, som er omfattet af EF-traktatens artikel 13, de nationale prioriteter i den henseende og i relation til de **fire overordnede mål** (jf. ovenfor), som er fastlagt i afgørelsen om det europæiske år, samt en liste over individuelle foranstaltninger, som modtog samfinansiering fra EU.

Den generelle opfattelse var, at den decentrale gennemførelse havde gjort det europæiske år mere relevant og sat større fokus på de overordnede mål, som var blevet tilpasset til de nationale forhold.

Desuden refererede projektlederne direkte til et gennemførelsesorgan med særligt kendskab til de nationale forhold, og desuden kunne aktører, der udelukkende arbejdede på nationalsproget, også deltage. I landerapporterne fra Danmark, Irland, Litauen, Rumænien, Spanien og Slovakiet blev det konstateret, at den decentraliserede tilgang havde fremmet:

- foranstaltninger, der var tæt på borgerne og derfor afspejlede den sociale realitet
- mulighederne for kommunikation og samarbejde i en gruppe bestående af flere organisationer, der repræsenterer forskellige former for forskelsbehandling
- identifikation af mindre ngo'er og deres muligheder for at deltage.

Afbalanceret behandling af alle former for forskelsbehandling

I afgørelsen opfordres der til, at **alle former** for forskelsbehandling så vidt muligt bekæmpes i lige høj grad. Hovedparten af deltagerlandene omsatte denne opfordring til indkaldelser af forslag, der omhandlede mindst to eller tre former for forskelsbehandling på samme tid.

Denne **tværgående strategi omfattende flere former for forskelsbehandling** affødte samarbejde mellem:

- nationale, regionale og lokale myndigheder med ansvar for de forskellige former for forskelsbehandling og
- ngo'er, der repræsenterer de forskellige grupper, der udsættes for forskelsbehandling, på nationalt, regionalt og lokalt niveau.

Det europæiske år var det første initiativ, hvor **kønsaspektet** ikke blot blev betragtet selvstændigt, men også i relation til de fem andre former for forskelsbehandling, som er omtalt i EF-traktatens artikel 13. Følgelig ydede en række lande støtte til foranstaltninger, der fokuserede på kvinder, der udsættes for **mangeartet forskelsbehandling**, f.eks. kvinder fra mindretal (især romakvinder) og ældre kvinder med handicap, som er mere udsat for forskelsbehandling end deres mandlige modparter.

2.2. Gennemførelse af det europæiske år på EU-plan

Inddragelse af nøgleaktører

Med afgørelsen oprettedes et **rådgivende udvalg**, som bestod af repræsentanter for hvert af de 30 deltagerlande. Udvalget holdt syv møder fra juni 2006 til juli 2008.

Gennem støtteaktiviteter og oplysningskampagner fik organisationer, der repræsenterer og forsvarer personer, der udsættes for forskelsbehandling, en vigtig rolle i arbejdet med at skabe effektive ligebehandlingsrettigheder. Inddragelse af civilsamfundet i udformningen og gennemførelsen af aktiviteterne under det europæiske år var derfor afgørende. Kommissionen gennemførte løbende drøftelser med **ngo'er og arbejdsmarkedets parter** i et **rådgivende udvalg**, som trådte sammen seks gange fra juni 2006 til juli 2008.

Det europæiske års åbnings- og afslutningskonferencer

Åbningskonferencen for det europæiske år, som det tyske formandskab var vært for, og det første ligebehandlingstopmøde¹⁵ nogensinde blev holdt i Berlin i slutningen af januar med deltagelse af 530 personer. Næsten 700 personer deltog i afslutningskonferencen for det europæiske år i Lissabon den 19. og 20. november, hvor man drøftede det europæiske års resultater og erfaringer. Drøftelserne dannede grundlag for Rådets konklusioner om det europæiske år (se nedenfor). Deltagerne ved de to konferencer repræsenterede en bred vifte af beslutningstagere og aktører fra de 30 deltagerlande og højtstående repræsentanter fra EU-institutionerne og civilsamfundet.

¹⁵ KOM(2005) 224.

Den europæiske forsamling for lige muligheder for alle

Både Europa-Parlamentet og medlemmerne fra en række udvalg og politiske grupper spillede en afgørende rolle i forbindelse med det europæiske år. Parlamentet og Kommissionen organiserede i fællesskab en "europæisk forsamling for lige muligheder for alle" - et forum for dialog med civilsamfundet om bekæmpelse af forskelsbehandling og fremme af lige muligheder for alle på og uden for arbejdsmarkedet, som fandt sted i Parlamentets lokaler i Bruxelles den 11. og 12. oktober. Begge institutioner bekræftede deres vilje til at indføre foranstaltninger med henblik på en bedre anvendelse af de gældende EU-regler om beskyttelse mod de former for forskelsbehandling, som er omhandlet af EF-traktatens artikel 13, og med henblik på en udvidelse af anvendelsesområdet herfor. Parlamentsmedlemmerne tog del i aktiviteter på EU-plan og i medlemsstaterne såsom antidiskriminationsbusturen, som startede i Strasbourg i april 2007.

Eurobarometer-undersøgelser

Der blev gennemført tre omfattende Eurobarometer-undersøgelser¹⁶ om offentlighedens opfattelse af forskelsbehandling, ligebehandling og mangfoldighed, som indeholdt baggrundsdokumentation til debatten og det europæiske års aktiviteter. Der blev udarbejdet nationale emneblade på de 22 EU-sprog, som bidrog til at identificere udfordringerne i medlemsstaterne. Et spørgsmål om kendskab til det europæiske år i de 27 medlemsstater gav et godt billede af virkningen af de europæiske og nationale kampagner og arrangementer: **37 % af de 27 147 svarpersoner** i Flash Eurobarometer-undersøgelse nr. 232¹⁷ **havde hørt om det europæiske år.**

Oplysnings- og pr-kampagne i hele EU

Oplysnings- og pr-kampagner i hele EU omfattede en lang række redskaber, nemlig:

- det officielle **websted for det europæiske år**¹⁸: da de fleste afsnit blev oversat til 22 EU-sprog, var webstedet let tilgængeligt; der var i gennemsnit 74 578 besøgende hver måned, hvilket gav i alt 894 934 besøgende
- **materialet til EU-kampagnen** blev offentliggjort på 22 sprog: materialet omfattede en folder, et postkort, en plakat med titlen "Vi er Europa" og kampagnestande for hvert af de nationale gennemførelsesorganer og for Kommissionen og
- over 700 pakker med **trykte materialer**, kampagnemateriale og stande blev leveret til de nationale gennemførelsesorganer, de nationale kontaktpersoner, ngo'er og offentlige myndigheder.

Kommissionens repræsentationer og delegationer bidrog i høj grad, idet de deltog i nationale begivenheder på højt niveau og var værter for begivenheder i deres egne lokaler. *Europe Direct*-netværket var desuden involveret i Cypern, Finland og Rumænien.

¹⁶ Den særlige Eurobarometer-undersøgelse nr. 263 om forskelsbehandling i EU, som blev offentliggjort i januar 2007, den særlige Eurobarometer-undersøgelse nr. 296 om forskelsbehandling i EU – opfattelse, erfaringer og holdninger, som blev offentliggjort i juli 2008, og Euroflash nr. 232, som blev offentliggjort i februar 2008.

¹⁷ http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_232_en.pdf.

¹⁸ <http://equality2007.europa.eu>.

3. ERFARINGER OG BÆREDYGTIGHED

Kan resultaterne af det europæiske år omsættes, og er de bæredygtige?

3.1. I deltagerlandene

Selvom et europæisk år kun varer 12 måneder, kan det have en længerevarende virkning i medlemsstaterne især på tre hovedområder.

a) Konsolidering af nationale politikker/aktiviteter

25 af de 30 nationale gennemførelsesorganer mente, at de nationale strategier ikke ville være blevet til uden det europæiske år, og 23 mente, at deres nationale strategier havde medført markant flere aktiviteter og initiativer om forskelsbehandling, lige muligheder og mangfoldighed, end der ellers ville have fundet sted.

Ved det europæiske års afslutningskonference forventede 72 % af projektlederne, at deres projekter ville fortsætte eller blive gentaget efter afslutningen af det europæiske år. 338 projektledere udtalte, at deres projekter havde bidraget til at udvikle nye samarbejdsformer eller styrke eksisterende samarbejdsstrukturer som led i det europæiske år. Desuden forventede 88 % af de projektledere, der havde udviklet koncepter og materialer, at disse fortsat ville blive anvendt efter det europæiske år.

b) Bedre samarbejde med civilsamfundet

Udformningen af de nationale strategier var et resultat i sig selv og bidrog samtidig i høj grad til at styrke samarbejdet i og mellem de statslige myndigheder og civilsamfundets organisationer.

18 nationale gennemførelsesorganer (Bulgarien, Cypern, Danmark, Grækenland, Irland, Italien, Letland, Luxembourg, Nederlandene, Polen, Portugal, Slovakiet, Slovenien, Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn og Østrig) mente, at det europæiske år havde skabt nyt eller bedre samarbejde med og mellem ngo'er, civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter, og mellem grupper og institutioner, som ikke ville have samarbejdet i dag uden inspirationen fra det europæiske år.

Der blev skabt mere end 140 netværk, som involverer forskellige dele af de statslige myndigheder, ligebehandlingsorganer, organisationer og civilsamfundet som et direkte resultat af det europæiske år. Hovedparten heraf (95) forventedes at fortsætte i de kommende år.

c) Nye områder

I enkelte lande var det europæiske år en anledning til at fokusere på former for forskelsbehandling, som enten aldrig tidligere var blevet bekæmpet eller ikke var blevet bekæmpet på samme måde som andre former.

Ved hjælp af det europæiske år blev en informationskløft afhjulpet, da 21 lande gennemførte undersøgelser, der specifikt vedrørte **forskelsbehandling på grund af alder**. AGE, en platform for Europas ældre, bemærkede, at det europæiske år havde bidraget til at øge opmærksomheden om en relativt ny form for forskelsbehandling – nemlig forskelsbehandling

på grund af alder¹⁹: det europæiske år varslede et gennembrud i flere lande, hvor forskelsbehandling på grund af alder for første gang blev et emne i den offentlige debat.

Mange projekter omhandlede **forskelsbehandling på grund af race og etnisk oprindelse**: det europæiske år bidrog til at behandle de vigtigste sager og behov, som blev kortlagt i medlemsstaterne og på EU-niveau på dette område. Der blev ligeledes gjort opmærksom på **romabefolkningens** problemer: 12 projekter, som blev gennemført i 10 deltagerlande, herunder en stor romabefolkning, bidrog til at øge bevidstheden om romaernes forhold i Europa.

Afgørelsen om det europæiske år indeholdt et krav om at bekæmpe alle former for forskelsbehandling i lige høj grad. Dette betød ikke blot, at en lang række projekter behandlede **forskelsbehandling på grund af seksuel orientering** og at visse lande lagde større vægt på dette område, men også at visse lande bekæmpede denne form for forskelsbehandling for første gang. Det europæiske år havde desuden held til at sætte transseksuelle spørgsmål på den politiske dagsorden.

3.2. På EU-niveau

a) Et fast og praktisk politisk engagement

I december 2007 vedtog Rådet (beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerpolitik) en omfattende resolution²⁰ om opfølgningen af det europæiske år, hvori det med tilfredshed så på de påbegyndte aktioner og fastsatte prioriteter for fremtiden. I december 2007 godkendte Det Europæiske Råd resultaterne af det europæiske år og tilføjede, at EU og medlemsstaterne specifikt skulle fokusere på at intensivere arbejdet med at fremme romaernes integration. Den 2. juli 2008 vedtog Kommissionen som led i den nye sociale dagsorden²¹ **en række foranstaltninger til bekæmpelse af forskelsbehandling**, som omfatter:

- et nyt forslag til et **direktiv** om ligebehandling, som forbyder forskelsbehandling på grund af alder, handicap, seksuel orientering og religion eller tro uden for arbejdsmarkedet
- **meddelelsen** "Ikke-forskelsbehandling og lige muligheder for alle: et fornyet engagement", som indeholder en omfattende strategi til at intensivere bekæmpelsen af forskelsbehandling, som:
 - skal sikre mere effektiv brug af de tilgængelige instrumenter såsom mainstreaming af ikke-forskelsbehandling, positiv særbehandling, tiltag til at gøre status over forskelsbehandling og fremskridt, oplysningskampagner og uddannelse og aktiviteter til fremme af mangfoldighed på arbejdspladsen
 - skal sætte nyt skub i dialogen om politikker til bekæmpelse af forskelsbehandling med fokus på både de nationale myndigheder og civilsamfundet

¹⁹ http://www.age-platform.org/EN/IMG/AGE_assessment_of_European_Year.pdf.

²⁰ Rådets resolution om opfølgningen af Det Europæiske År for Lige Muligheder for Alle (2007), <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/07/st15/st15383.en07.pdf>.

²¹ "Den nye sociale dagsorden: Muligheder, adgang og solidaritet i det 21. århundredes Europa" (KOM(2008) 412, endelig).

- Kommissionens afgørelse om at oprette **en mellemstatslig ekspertgruppe for ikke-forskelsbehandling**²², som skal undersøge virkningen af nationale foranstaltninger og EU-foranstaltninger vedrørende ikke-forskelsbehandling, validere god praksis gennem peer learning og udvikle benchmarks for at evaluere gennemslagskraften af politikkerne for ikke-forskelsbehandling
- Kommissionens arbejdsrapport om EU-instrumenter og –politikker med henblik på at forbedre romaernes integration.

Disse foranstaltninger var i vidt omfang baseret på erfaringer og anmodninger, som fremkom i løbet af det europæiske år, og især de nationale strategier og aktioner, drøftelserne og konklusionerne fra åbnings- og afslutningskonferencerne for det europæiske år samt de mange arrangementer i medlemsstaterne. Forslaget om et nyt direktiv på grundlag af artikel 13 blev fremsat efter en omfattende konsekvensanalyse, som i høj grad afspejlede debatten og arrangementerne i det europæiske år.

b) Fastholde det europæiske års drivkraft i en krisetid

Med stigende arbejdsløshed og en øget risiko for fattigdom og udstødelse i den nuværende økonomiske recession må EU og medlemsstaterne stå ved og styrke deres bestræbelser for at sikre ligebehandling og ikke-forskelsbehandling. Historien har vist, hvordan frygt og modgang kan udnyttes og give anledning til forfølgelse af minoritetsgrupper og brud på de grundlæggende rettigheder.

Forståelse af situationen

EU og medlemsstaterne skal for at hindre, at den nuværende situation fører til overtrædelse af rettigheder og større strukturelle hindringer, først og fremmest få adgang til nøjagtige oplysninger om, hvad der rører sig i befolkningen. Manglende sammenlignelige data fra hele EU om forholdene for de grupper, der risikerer at blive udsat for forskelsbehandling, gør det vanskeligt at forstå og få et fuldt overblik over situationen.

Kommissionen vil midt i 2009 gennemføre en Eurobarometer-undersøgelse om opfattelsen af forskelsbehandling med henblik på at sammenligne tendenserne fra de undersøgelser, der blev gennemført før og umiddelbart efter det europæiske år. Dette bliver et supplement til de omfattende data, som Agenturet for Grundlæggende Rettigheder har indsamlet. Kommissionen undersøger desuden muligheden for sammen med de nationale statistikkontorer løbende at indsamle statistiske oplysninger om omfanget og virkningen af forskelsbehandling og/eller udarbejde et EU-undersøgelsesmodul om personer, der har oplevet forskelsbehandling.

Den løbende dialog med paraplynetværk fra det europæiske civilsamfund²³ om de mange former for forskelsbehandling, som er omfattet af traktatens artikel 13, og Equinet (Det Europæiske Netværk af Ligestillingsorganer), som blev oprettet i løbet af det europæiske år, skal bistå Kommissionen i arbejdet med at udarbejde opdaterede rapporter om brud på rettighederne. Den dialog, som Kommissionen etablerede med medlemsstaterne som en direkte udløber af det europæiske år, vil ligeledes gøre det muligt at udveksle erfaringer om den seneste udvikling i EU.

²² Afgørelse K(2008)3261.

²³ AGE, EDF, ENAR, ERIO, EWL, ILGA og YFJ.

Brud på rettigheder og løsninger

I nyere tid har Kommissionen i faste vendinger fordømt enhver form for brud på de grundlæggende rettigheder såsom racistiske eller homofobiske handlinger og holdninger. I sin egenskab af traktatens vogter overvåger Kommissionen nøje, om rettighederne respekteres, og vil følge op på ethvert brud på fællesskabslovgivningen. En hurtig vedtagelse i Rådet af forslaget til et direktiv baseret på artikel 13 ville derfor sende et stærkt signal om EU's engagement til fordel for grundlæggende rettigheder og ligebehandling.

En løbende dialog med medlemsstaterne og civilsamfundet, der bygger på erfaringerne fra det europæiske år, vil også bidrage til at identificere politiske tiltag og god praksis ved at forebygge og bekæmpe forskelsbehandling i den aktuelle økonomiske og sociale kontekst. Ligestillingstopmødet, som afholdes af det svenske formandskab i efteråret 2009, forventes at behandle spørgsmålet om indsatsen mod forskelsbehandling på baggrund af krisen og give medlemsstaterne og aktørerne klare retningslinjer om de mest presserende spørgsmål, der skal tages op i disse vanskelige tider.

Som følge af det europæiske år blev indsatsen for at oplyse om de gældende rettigheder og pligter og for at bekæmpe stereotype opfattelser intensiveret med kampagnen på EU-niveau og en lang række aktiviteter i medlemsstaterne. På baggrund af erfaringerne og i tæt samarbejde med europæiske og nationale aktører intensiverer Kommissionen sine oplysningsaktiviteter²⁴ for at sikre adgang til opdaterede oplysninger og sende et klart signal om, at forskelsbehandling og stereotype forestillinger er uacceptable og desuden er skadelige for den økonomiske genopretning.

Særlige tiltag med henblik på romaernes integration

I perioder med økonomisk krise synes romaerne at være mere udsat for forskelsbehandling. Kommissionens omfattende beretning om EU-instrumenter, som blev fremlagt i juli 2008 som svar på Det Europæiske Råds opfordring fra december 2007, dannede grundlag for et romatopmøde på højt niveau, som blev afholdt af Kommissionen i september 2008. Topmødet og beretningen, som medførte en intens debat, førte til, at aktørerne indgik en aftale om at sætte skub i bestræbelserne for romaernes integration.

Kommissionen førte an i denne proces, men samtidig var der behov for en indsats fra de nationale, regionale og lokale myndigheders side for at gøre reelle fremskridt på dette område. I december 2008 vedtog Det Europæiske Råd en række omfattende konklusioner på mødet i Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser)²⁵, hvori det bekræftede medlemsstaternes vilje til at gøre brug af alle disponible redskaber, såsom strukturfondene, til at støtte romaernes integration og vedtog at gennemføre et nyt romatopmøde under det spanske formandskab på den internationale romadag den 8. april 2010.

Forud for topmødet og for at sikre en livlig debat præsenteres aktørernes bidrag på en romaplatform. En omfattende rapport forud for topmødet suppleres af en undersøgelse af vellykkede politikker og programmer, som gennemføres af Kommissionen efter det europæiske år. Platformens første møde, som var organiseret af det tjekkiske formandskab og Kommissionen, blev holdt i april 2009.

²⁴ <http://www.stop-discrimination.info>.

²⁵ Rådets dokument nr. 15976/01/08, rev. 1, punkt 10-14.

4. KONKLUSION

Den ambitiøse, fremsynede afgørelse om det europæiske år for lige muligheder for alle indeholdt skrappe krav, der skulle sikre, at de finansielle og menneskelige ressourcer, der blev afsat hertil, skulle skabe en betydelig merværdi. Til trods for en relativt kort forberedelsesperiode fra vedtagelsen i maj 2006 til begyndelsen af 2007 havde det europæiske år held til at opfylde kravene til budgetgennemførelse og de væsentligste gennemførelsesprincipper (alle former for forskelsbehandling bekæmpes i lige høj grad, decentralisering, inddragelse af civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter og fokus på mangeartet forskelsbehandling og mainstreaming af kønsaspektet) og skabte et imponerende antal moralsk og økonomisk støttede projekter.

Den vigtigste faktor for det europæiske års succes var den politiske vilje i medlemsstaterne, EU-institutionerne og civilsamfundet. Medlemsstaterne afsatte ikke blot betydelige ressourcer til den praktiske gennemførelse, men var også forberedte på – nogle endda for første gang – at holde en åben debat om forholdene vedrørende de seks former for forskelsbehandling i de forskellige lande og dermed på at udforme offentlige strategier til bekæmpelse af kortlagte udfordringer. Kommissionen fuldførte sine opgaver med at etablere en ramme for gennemførelse med politisk støtte fra Europa-Parlamentet og Rådet. Civilsamfundet på europæisk og nationalt niveau støttede projektet fuldt ud og afsatte en betydelig del af deres knappe ressourcer til gennemførelsen.

Det europæiske år for lige muligheder for alle opfyldte det overordnede mål om at skabe opmærksomhed om rettigheder og pligter i den gældende lovgivning og affødte desuden en debat om nedbrydning af barriererne mellem de seks former for forskelsbehandling. Debatten dannede grundlag for Kommissionens beslutning om at vedtage et nyt forslag til et direktiv på grundlag af artikel 13, som skal udjævne beskyttelsen mod de forskellige former for forskelsbehandling, og skabte en løbende debat med medlemsstaterne og aktørerne, som skal bidrage til udformningen af en EU-politik med henblik på at opnå ligebehandling og give alle mulighed for at kunne realisere deres potentiale. Disse resultater vil bidrage til at fjerne enhver frygt og fordom, som den økonomiske og finansielle krise måtte medføre, og imødegå, at der skabes nye diskriminerende barrierer, som kunne skabe øget udstødelse og være skadelige for den økonomiske genopretning.